

Intervju s prof. dr. Jurijem Kunaverjem

25 let Geografije v šoli

Interview with prof. dr. Jurij Kunaver

25 Years of the Journal Geografija v šoli

54

GEOGRAFIJA V ŠOLI | 3/2017

SLIKA 1: LETA 2004 SE JE UDELEŽIL POLJSKE STROKOVNE ODPRAVE NA SVALBARD.

Igor Lipovšek

Zavod RS za šolstvo
igor.lipovsek@zrss.si
COBISS: 1.04

Juriju Kunaverju je bila geografija položena v zibelko, saj je odraščal ob očetu Pavlu Kunaverju, slovenskem geografu, pedagogu, plodnem piscu poljudnoznanstvenih knjig in člankov, ljubiteljskem astronomu, skavtu, taborniku, jamarju, alpinistu. Po diplomi leta 1958 – iz fizične geografije visokogorskega krasa Vzhodnih Julijskih in Kamniških Alp – je med leti 1959 do 1961 poučeval geografijo na učiteljskišči, nato je bil asistent na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete, v študijskem letu 1967/68 je bil na študijskem izpopolnjevanju v Veliki Britaniji, poleti 1972 je bil kot geograf udeleženec 4. jugoslovanske himalajske odprave na Makalu, na kateri je geografsko raziskoval dolino Baruna in o tem izčrpno poročal. Iz geomorfologije visokogorskega glaciokrasa Kaninskega pogorja je doktoriral leta 1973, nato je bil 12 let profesor na Pedagoški akademiji, tudi njen dekan, in šest let vodja gradnje nove stavbe, v kateri je danes Pedagoška fakulteta. Od leta 1986 do 2000 pa je bil profesor za fizično geografijo in didaktiko geografije na FF v Ljubljani. Predaval je tudi na Pedagoški fakulteti v Mariboru, na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani in na Biotehnični fakulteti v Ljubljani. Ne bomo naštevali njegovih številnih priznanj in znanstvenih del, saj nas v pogovoru zanimata predvsem šolska geografija oziroma njen izobraževalni vidik.

Slika 2: Za pridobivanje pedagoških in organizacijskih izkušenj so bili zelo pomembni tudi taborniški tabori. Jurij Kunaver kot taborvodja v Iškem Vintgarju leta 1952.

Slika 3: Prof. Kunaver v študentski družbi kolegov in priljubljenega učitelja prof. dr. Svetozarja Ilešiča.

Slika 4: Prof. Kunaver kot raziskovalec-geomorfolog in član 4. jugoslovanske alpinistične odprave pod Makalujem. Jesen 1972.

Zakaj ste se po diplomi odločili za delo na učiteljskišču? Pedagoški vzgib ali odskočna deska za akademsko kariero?

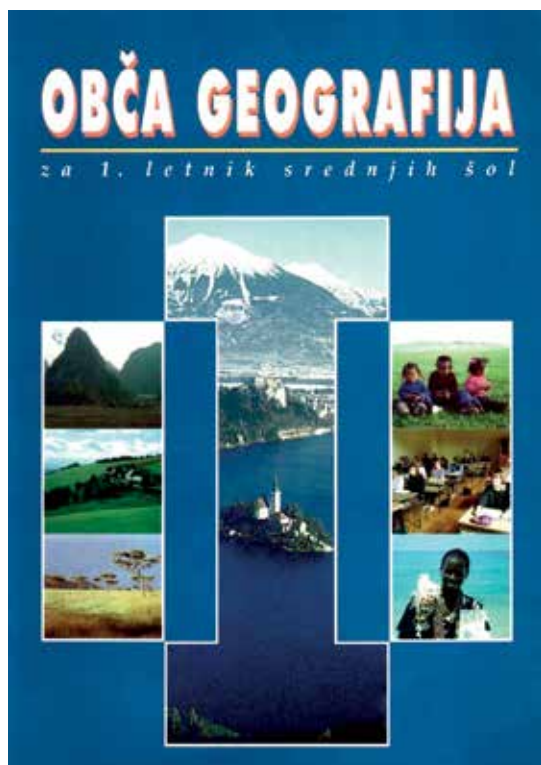
To zaposlitev (1959–1961) sem dobil bolj po naključju, ker povpraševanja na nekaterih inštitutih in zavodih niso bila uspešna. A prav dve leti dela na ljubljanskem učiteljskišču sta bili

za mene posebej pomembni. Poučeval sem že prej, pol leta honorarno na Klasični gimnaziji, toda praksa na učiteljskišču je bila še mnogo boljša. Tam sem naletel na izjemen kolektiv, ki me je hitro sprejel medse, zato imam o tistih časih najlepše spomine. Tudi dijaki in dijakinje so bili v glavnem marljivi in prizadevni ter od vsega začetka motivirani za delo, ker jih je delovno mesto že čakalo. Z njimi sem kar pogosto hodil na ekskurzije, ki prej niso bile toliko v navadi. Z manjšo skupino učiteljic sem peš in z javnimi prometnimi sredstvi obredel tudi precejšen del avstrijske Koroške. Po dveh letih pa se je ponudilo asistentsko mesto na oddelku za geografijo, tako da kljub dobremu počutju na učiteljskišču s spremembo delovnega mesta nisem prav nič okleval. Dobre odnose z nekdanjimi mojimi dijaki in dijakinjami ljubljanskega učiteljskišča ohranjam še danes.

Od blizu ste spremljali spremembe v šolski geografiji več kot sedemdeset let. Kaj se je v vsebini geografskega pouka, učnih metodah in načinu poučevanja spremenilo; kaj vas je navdušilo, kaj razočaralo?

Ves pregled dogajanja je težko imeti, zlasti spremembe v predmetniku in sploh v teoriji vzgoje in poučevanja. Od blizu sem vse to intenzivno spremljal precej krajši čas, le dobrih dvajset let: od leta 1986, ko sem se iz Pedagoške akademije vrnil na oddelk za geografijo FF in od kolege, profesorja Vrišerja sprejel ponudbo za predavanja iz didaktike geografije. Od tam, iz PA, sem prišel z dragocenimi izkušnjami. Moje mladostne osebne izkušnje o pouku geografije pa niso bile kdove kakšne, ker me na Klasični gimnaziji, katere dijak sem bil, oče ni smel učiti. Zato sem toliko več od njega pridobil zunaj šole, na nešteti izletih, skupaj s sovrstniki. Če pomislim na učitelje geografskega pouka na splošno kot nosilce in prenašalce geografske misli in kulture, so bili mnogi odlični nekdanj in so taki tudi danes. O napredku je zato najbrž manj mogoče govoriti pri načinu in metodah poučevanja, pač pa bolj pri izbiri snovi in seveda najbolj v atlasni in učbeniški opremljenosti. Kaj šele o dodatnih možnostih, ki jih ponuja računalniška tehnologija. Najbolj opaznih sprememb se spominjam v vsebini in opremljenosti učbenikov. Ena prvih stvari, ki me je sprva močno motila, so bili slovenski, še bolj pa jugoslovanski geografski učbeniki, ki so po privlačnosti, opremljenosti in nazornosti močno zaostajali za onimi iz evropskega zahoda. Zato sem se s sodelavci in z izdatno moralno podporo DZS, predvsem pokojnega urednika Sandija Cokana, lotil nove Obče geografije, ki je v svojem času postala uspešnica. Pozneje so bili številni poskusi,

kako jo kopirati in včasih celo izboljšati, tudi neuspešno. Danes razvoja učbenikov žal ne spremljam več in priznam, da ne vem, koliko se je njihova vloga pri pouku zaradi računalnikov spremenila. Učbeniki so bili in so še žrtve minljivosti, zastaranja, razen redkih. Okoli njih se je vsaj nekoč prerivala množica avtorjev in založnikov in vsak si je hotel odrezati čim večji kos pogače. Iz tega se je rodilo tekmovanje v izdajanju učbenikov, tudi zelo podobnih, med katerimi uporabnik pogosto ni znal oceniti kakovostnejših. Tudi druga skrajnost, monopolizem pri njihovem pisanju in izdajanju, ni nič boljša, kvečjemu slabša.

Slika 5: Obča geografija za 1. letnik srednjih šol avtorja J. Kunaverja s sod., prvič izšla pri založbi DZS leta 1996. Na sliki izdaja iz leta 2001.

Slovenska geografska didaktika je otrok srednjeevropske šole, ki sta jo oplazila tudi francoski in ruski veter, v zadnjem času pa, ne le z maturo, predvsem anglosaksonski vpliv. Menite, da se je slovenska geografska didaktika ustrezno razvijala ali je na katerem področju zastala in ni izrabila vseh priložnosti?

Na to vprašanje ni lahko odgovoriti; deloma zato, ker tudi sam nimam posebne kilometrine na področju znanstvene didaktike geografije, deloma pa tudi zato, ker o tem ni kakšnih temeljitejših raziskav. Manjka nam tudi celovitejša zgodovina slovenske šolske geografije,

razen začetkov, ki so skupaj z Blažem Kocenom dobro obdelani. O pomenu Frana Orožna za slovensko geografijo, še posebej za šolsko, še vedno ne vemo dovolj. Tudi obdobje med obema vojnama je še siva lisa. Kar zadeva zaostanek za drugimi razvitejšimi in večjimi državami, kot so Nemčija, Francija in Velika Britanija kot nosilke razvoja tudi na tem področju, je ta vedno bil in bo, ker imajo večje države pač širše geografsko obzorje, tradicijo in možnosti – vsaj na področjih didaktične teorije, didaktičnega raziskovanja ter eksperimentiranja. A preveč hiteti z novostmi in za vsako ceno posnemati druge ni niti dobro niti pametno. Sicer pa tudi naše izkušnje in tradicija nekaj veljajo! Zato bi za slovensko šolsko geografijo lahko veljal pregovor »hiti počasi«! Pred časom smo se za hip soočili na primer z idejo o enotnem pouku geografije na celotnem območju Evropske unije oziroma vsaj o enotnih učbenikih, kar je spomnilo na (osovražena) »skupna jedra« v nekdanji državi. Trende na področju didaktike geografije po vsem svetu je vsekakor treba sproti spremljati, čeprav je za majhno strokovno skupnost to zahtevna naloga. Drugo pa je, ali jih tudi presajati na lastna tla? Kot si je treba v okviru Evropske unije z vsemi silami prizadevati za ohranitev nacionalne in kulturne samobitnosti, je po mojem smiselno, da tudi slovenska didaktika geografije vedno ohrani določeno stopnjo avtonomnosti in kdaj tudi drugim ponudi kaj uporabnega! Prepričan sem, da geografije enostavno ni mogoče poučevati samo na en, univerzalen način. Slovenske naravne in družbene razmere, tudi

Trende na področju didaktike geografije po vsem svetu je treba sproti spremljati, čeprav je za majhno strokovno skupnost to zahtevna naloga. Drugo pa je, ali jih tudi presajati na lastna tla?

Slika 6: S skupino študentov geografije – usmeritev geografija krasi na terenskih vajah na Velikih vratih nad Vrsnikom. Avgust 2000.

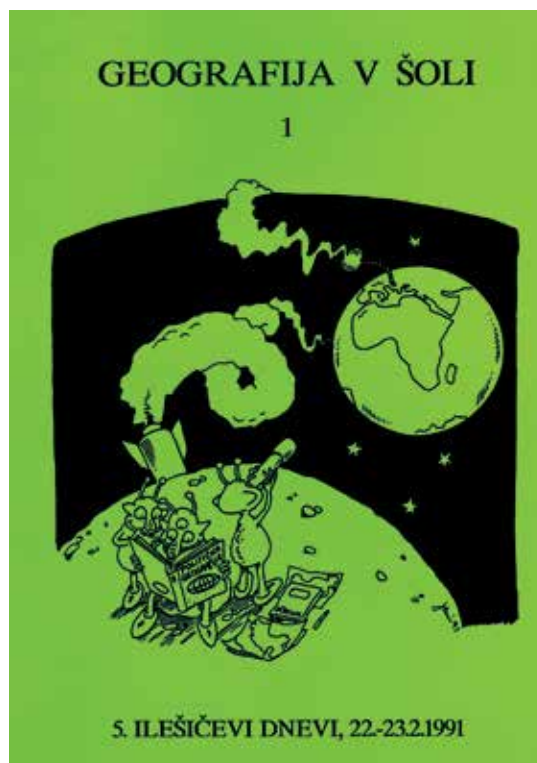
njena zgodovina, zahtevajo poseben pristop. Imam občutek in izkušnjo, da se Slovenci hitro spoprijateljimo s tujci, tudi na strokovnem področju, a jih slepo ne posnemamo. Kot da smo nek samozadovoljni otok v Evropi, kjer življenje teče nekoliko drugače kot pri sosedih. Ali ni prav tako?

Pred 20 leti ste sodelovali v šolski reformi: učne načrte je bilo treba spremeniti iz vsebinskih v ciljne. Zunanji opazovalci menijo, da je geografski učni načrt eden redkih, ki dosledno razmišlja o tem, kaj naj bi učenci in dijaki pri pouku delali, naredili in znali; pri večini ostalih je izhodišče še vedno kaj naj bi vedeli. Je bilo težko pisati učni načrt in zadovoljiti obe želji: da geografija postane predmet, pri katerem se učijo geografsko razmišljati in osmišljati, a tudi dobiti široko faktografsko znanje, ki je tudi eden od temeljev splošne izobrazbe in razgledanosti?

Od množice sestankov, ki smo jih imeli v naši predmetni kurikularni komisiji, se je sicer žal ohranilo bolj malo zapisanega. Zato se je treba nasloniti na spomin, ki ni najbolj zanesljiv. Vsekakor me veseli in mi je v zadovoljstvo, če tudi drugi ugotavljajo neke vrste »naprednost« naših učnih načrtov. Tu smo se učili od nekaterih naših uglednih pedagoških in psiholoških teoretikov, na primer od Barice Marentič Požarnik. Mnogi osebni stiki, ki sem jih uspel vzpostaviti tudi z nekaterimi znanimi evropskimi didaktičnimi strokovnjaki, opozorila o potrebi po čim boljše formuliranih učnih ciljih v učnih načrtih ter seznanjanje s temeljnimi teoretičnimi deli na tem področju (Bloom, Posch, Haubrich itd.) so pomagali, da smo si pozneje v kurikularni komisiji kmalu prišli na jasno, kako učne načrte za geografijo pisati in formulirati tako, da bi bili uporabni čim bolj in čim dlje. Želja po sodobnejšem, na mednarodnih geografskih in sodobnih pedagoških ter psiholoških ugotovitvah in načelih temelječem pristopu do pouka geografije se med drugim odraža že v zaključkih Okrogle mize o optimizaciji in vertikalni strukturiranosti pouka geografije, ki smo jo ob 70-letnici organizirali na oddelku za geografijo leta 1989 (GV 1990, l. 62). Takrat smo se zavzeli za »pospešeno in kontinuirano delo na učnih načrtih in učbenikih« ter ugotovili, »da so naša didaktična navodila bistveno preohlapna in nekonkretna«, da je treba razvijati problemski pouk, naravoslovne dneve, raziskovalne tabore, raziskovalne naloge itd.

Vse to priča, da sem se moral kmalu po prevzemu predavanj iz didaktike geografije (1986) s tem področjem spopasti tako rekoč »čez noč in na vso moč«. Spominjam se tudi prvega mednarodnega

testa Intergeo III, pri katerem so sodelovali slovenski šolarji z odgovori iz geografije in bili pri tem zelo uspešni. Tudi v tem se kaže, da ima slovenska šolska geografija in z njo tudi didaktika geografije neko daljšo pozitivno tradicijo v kakovosti, za kar imajo zasluge mnogi moji predhodniki in še številnejši neimenovani učitelji geografije. V enem od mojih preglednih člankov sem ugotovil, »da ima didaktika geografije pri nas razmeroma bogato in dolgo tradicijo«, s čemer sem se skušal pokloniti dosežkom iz preteklosti. Tudi zato mi je bilo v razmeroma kratkem času dano še bolj zagnati ta naš šolski geografski voz.

Slika 7: Prva številka Geografije v šoli.

Leta 1991 je na vašo pobudo luč sveta ugledala revija Geografija v šoli. Sprva kot zbornik Ilešičevih dni, potem pa kot samostojna revija. Zakaj se vam je zdelo smiselno vestniku in obzorniku ob bok postaviti še eno revijo?

Zgledov za to, da šolska geografija in z njo vred učitelji geografije potrebujejo lastno strokovno revijo, je bilo veliko, predvsem v tujini. Podobno kot potrebujejo lastno strokovno društvo. Za oboje sem dobil spodbudo v Bruslju (1990 in 1992), kjer sem kot predstavnik Slovenije sodeloval na dveh konferencah Stalne evropske konference učiteljev geografije (Eurogeo). Ob tem se odpira diskusija, zakaj ne bi tudi za potrebe šolske geografije služenje še naprej

Zgledov za to, da šolska geografija in z njo vred učitelji geografije potrebujejo lastno strokovno revijo, je bilo veliko, predvsem v tujini.

Slika 8: V predsedstvu Ilešičevih dni februarja 1991. Poleg predsednika sedi Mara Puhar, za govorniškimi pultoma Franco Juri.

opravljaj kar Geografski obzornik, s katerim so imeli ustanovitelji sprva podoben namen. A priznajmo, Geografski obzornik se je že zgodaj usmeril v objavljanje bolj poljudnih geografskih sestavkov, v njihovi globoki senci pa je ostala ožja problematika šolske geografije. Za delitev dela so se že zdavnaj odločili tudi v tujini, za kar je obilo primerov. Samo od sebe se mi vsiljuje vprašanje, zakaj nekdanja šolska sekcija pri Geografskem društvu, poznejši Zvezi geografskih društev Slovenije, še zdaleč ni bila tako uspešna, kot je sedaj DUGS (Društvo učiteljev geografije Slovenije)?

Po petih letih je revija s Filozofske fakultete prešla na Zavod RS za šolstvo. Ste kdaj obžalovali ta prenos?

Za ta prenos si sam nisem prizadeval, pač pa nekateri Vaši predhodniki. Pritisk je bil kar močan, s čemer nisem soglašal. A ker je to pomenilo nekaj manj dela in obveznosti za mene samega, sem nazadnje popustil in soglašal s spremembo. Tudi zaradi splošnega trenda, da vse revije te vrste izhajajo v okviru Zavoda za šolstvo. Pomembno je bilo, da je bila revija ustanovljena, za njeno prihodnost pa naj si sedaj prizadevajo drugi. Tako ali tako revija ne bi mogla obstajati brez aktivne vloge geografov iz univerze, pa tudi organizacija Ilešičevih dni je ostala še naprej v rokah oddelka za geografijo. Iz tega vira je revija še dolgo dobivala precejšen del svojih člankov.

Nekoč ste dejali, da je vsebinski in oblikovni ideal Geografije v šoli med Praxis Geographie in Teaching Geography? Še tako mislite?

No, recimo, da sem dal tako izjavo, a resnici na ljubo drugih podobnih revij, po katerih bi se zgledovali, pri nas nismo poznali, razen

avstrijske GW-Unterricht. Obe sta nase vlekli pogled zlasti zaradi vsečne ilustrativne opreme in tehnične urejenosti, medtem ko avstrijska v tem pogledu ni bila konkurenčna. Seveda si nikoli, niti v sanjah nisem domišljal, da bi se Geografija v šoli kdaj lahko tudi v tehničnem pogledu primerjala z revijami takega kova. In vendar, prepričan sem, da je bila naša odločitev pravilna, ne glede na raven opreme in vsebinske dovršenosti, kot smo je bili sprva sposobni. Za kakšno primerjavo bi v tem trenutku potreboval pregled revij podobnega žanra v Evropi, pa ga nimam. Najbrž ni daleč od resnice ugotovitev, da se prav vsak narod ali država ne more pohvaliti s podobno revijo, ki samostojno pokriva področje šolske geografije. Zadnje številke te naše revije kažejo novo zunanjo in notranjo podobo, ki mi zelo ugaja. Bo pa tudi v bodoče morala revija slediti novim trendom oblikovanja revij, saj nam navsezadnje tudi to kaže, koliko nam je do nje.

Tudi zamisel za Društvo učiteljev geografije, ki bo prihodnje leto praznovalo 20-letnico, je bila vaša. Katera njegova vloga se vam zdi pomembnejša: strokovno-pedagoška, strokovno-geografska, sindikalna?

Najprej nekaj besed, zakaj sem se ne brez težav in ne tako kratek čas močno trudil za to. Oči sta mi odprli obe omenjeni konferenci v Bruslju, katerih udeleženci so bili v glavnem geografi, delujoči izključno na šolskem oziroma didaktičnem področju. Sam sem, kot veste, najmanj toliko kot šolski tudi zavzet fizični geograf oziroma bolje geomorfolog. A ne delam razlik, lahko se prilagodim, s tem nimam težav. Vsako področje zahteva celega človeka in zato sem morda še premalo naredil, tako na enem kot na drugem. Česar pa se lotim, vložim v to vse moje sposobnosti in voljo, še posebej če gre za stroko, ki ni vedno v družbenem ospredju, ki navadno ni posebej favorizirana. V preteklosti

Z vso vehemenco zagovarjam pomen geografskega izobraževanja in s tem vred pomen učitelja geografije.

se spominjam, da o geografiji, o šolski pa še posebej, posamezniki (Bog jim odpusti ...!) niso govorili vselej pozitivno. Ne glede na podrobnosti in imena sem to vedno obsojal. Na svojo stroko in predmet sem bil vedno ponosen in sem se zgražal, če si je kdo iz sorodnih ali drugih strok drznil kaj reči čez nas. Zato sem zagovornik ostre in brezkompromisne polemike, če slučajno pride do tega. Z vso vehemenco zagovarjam pomen geografskega izobraževanja in s tem vred pomen učitelja geografije. V svoji neposredni bližini sem zlahka našel razlog za tako ravnanje in pogum, to pa je spomin na mojega očeta. Bil je tako rekoč neprekosljiv učitelj in pedagog ter hkrati odličen strokovnjak, ki mu zlepa kdo ni mogel do živnega. Znanje in še enkrat znanje je bilo njegovo glavno orožje in dejstvo, da je zmogel neštete objave, s čemer si je pridobil vsesplošen ugled. Tako sem prišel do prepričanja, da morajo tudi šolski geografi imeti svoje društvo, v katerem lahko neovirano delujejo v prvi vrsti za svoje koristi in v katerem jim ni nujno treba poslušati in ubogati tistih, ki imajo še kakšen dodaten akademski naslov. Mislim, da se mi je tudi na lastnem oddelku, vsaj v času, ko sem bil še njegov redni član, posrečil preboj v smeri večjega ugleda vsega, kar je povezano s šolsko geografijo. Kot rezultat tega so se pojavile diplomske naloge, magisteriji in doktorati iz tega področja, kar danes ni več nič posebnega.

Terensko delo in strokovna ekskurzija naj bi bili učni niši, kjer imamo geografi pokazati več od drugih šolskih predmetov. Se vam zdi, da trditev drži in učitelji geografije dovolj dobro uresničujemo ta element učnega načrta?

Seveda imamo geografi v tem neko prednost, ki nam jo včasih nekako oporekajo. Če jo dovolj dobro uresničujemo, žal ne vem, ker sem že preveč oddaljen od virov informacij. Najbrž glede tega ne more biti bistveno drugače kot некоč. Tisti učitelj, ki vidi v obdajajoči geografski realnosti, z drugimi besedami v geografski stvarnosti (po M. Zgoniku), priložnost, da učencem pokaže in razloži še kaj več, kot je v učbenikih, in ki v tem uživa, bo za to izkoristil vsako priložnost. Drugemu je to morda odveč ali pa prevelik organizacijski in strokovni zalogaj. Spominjam se mlajše kolegice, profesorice, ki mi je potožila, da se z učenci na ljubljanske ulice enostavno ne upa. Prepričan sem, da na tem področju še nismo naredili vsega in da je v dobi računalnikov, televizije in pametnih telefonov treba vsakemu mlademu človeku pokazati in mu dopovedati, da se mora sam prepričati, kakšen je svet okoli njega. Ne pa, da mu o tem na prežvečen in izmalichen način pripovedujejo drugi in to po vsakovrstnih sodobnih medijih. Lastnega izkustva ne more nadomestiti prav noben medij in posrednik. Šolska geografija oz. šolski geografi bi lahko bili v prvih vrstah pri opozarjanju na pasti sodobne civilizacije, ki

Slika 9: V delovnem predsedstvu na ustanovnem občnem zboru DUGS-a jeseni 1998 v Kranjski gori. Od leve Žarko Tomšič, Dušan Vodeb, Tatjana Resnik Planinc, Jurij Kunaver in Metka Špes.

Slika 10: Katedra za didaktiko geografije oddelka za geografijo FF je leta 1993 organizirala prvi mednarodni simpozij o šolski geografiji z mednarodno udeležbo. Pri govorniškem odru prof. Hartwig Haubrich.

človeka zavaja v potrošništvo in v zadovoljevanje s poceni učinki in polresnicami. Pri tem bi geografi lahko pridobili na svojo stran tudi marsikateri drugi šolski predmet in kolega učitelja.

Nekatere učitelje moti delitev geografov na strokovnjake in učitelje-praktike. Pravijo, da moraš biti zelo strokoven in prefinjen geograf, da pri pouku v pravem trenutku uporabiš najustreznejše geografsko orodje, pojav ali proces. Se vam to zdi problem? Mislite, da je razmišljanje v tej smeri produktivno?

Ne samo mislim, prepričan sem, da se v učiteljski praksi najbolj znajde tisti, ki največ ve. Ne mislim na teoretike, ozke znanstvenike, specialiste. Brez njih ni napredka znanosti, tudi geografske. A šola in pouk potrebujejo ljudi najširših pogledov in čim več takih s »pedagoškim erosom«. V mislih imam tiste posameznike, ki so dovolj dobro geografsko načitani in ki venomer stremijo k poglobljanju in širjenju lastnega znanja, in tudi na tiste, ki se za različne, ne samo geografske stvari, zanimajo vse življenje in ki znajo za to navduševati tudi druge. Mislim pa, da na to vprašanje sploh ni enovitega odgovora, ker smo si ljudje med seboj silno različni. Eni dajejo večji pomen enim stvarim, drugi drugim. Za pouk to sicer ne bi smelo veljati, a rekel bi, da

prav vsak učitelj geografije pač ne more biti odličen ali briljanten pedagog. Moral pa bi zadostiti vsaj osnovni »strokovnosti« in tudi osnovni »prefinjenosti«, če že uporabljate ta izraz. Ne poznam nobene analize, ki bi zajela in preresetala prav vse učitelje, od prvega do zadnjega, in bi na podlagi nekih bolj ali manj objektivnih strokovnih kriterijev naredila njihovo razporeditev po strokovni, didaktični in pedagoški uspešnosti. Če bi bila s tem morda zagotovljena objektivnost na eni, strokovni strani, pa je presojanje posameznika lahko povsem zgrešeno po drugi, človeški in osebnostni strani. Tudi ta je izjemno pomembna za pedagoga. Bolj uspešno in smiselno se mi zdi prizadevanje, da učitelja čim bolj vztrajno in čim bolj učinkovito navajamo k rednemu samoizobraževanju in k samokritičnosti. Že v

Lastnega izkustva ne more nadomestiti prav noben medij in posrednik.

Slika 11: V družbi s pokojnim tvorcem avstrijske povojne šolske geografije, prof. dr. Wolfgangom Sittejem, na zborovanju avstrijskih šolskih geografov pri Innsbrucku januarja 2005.

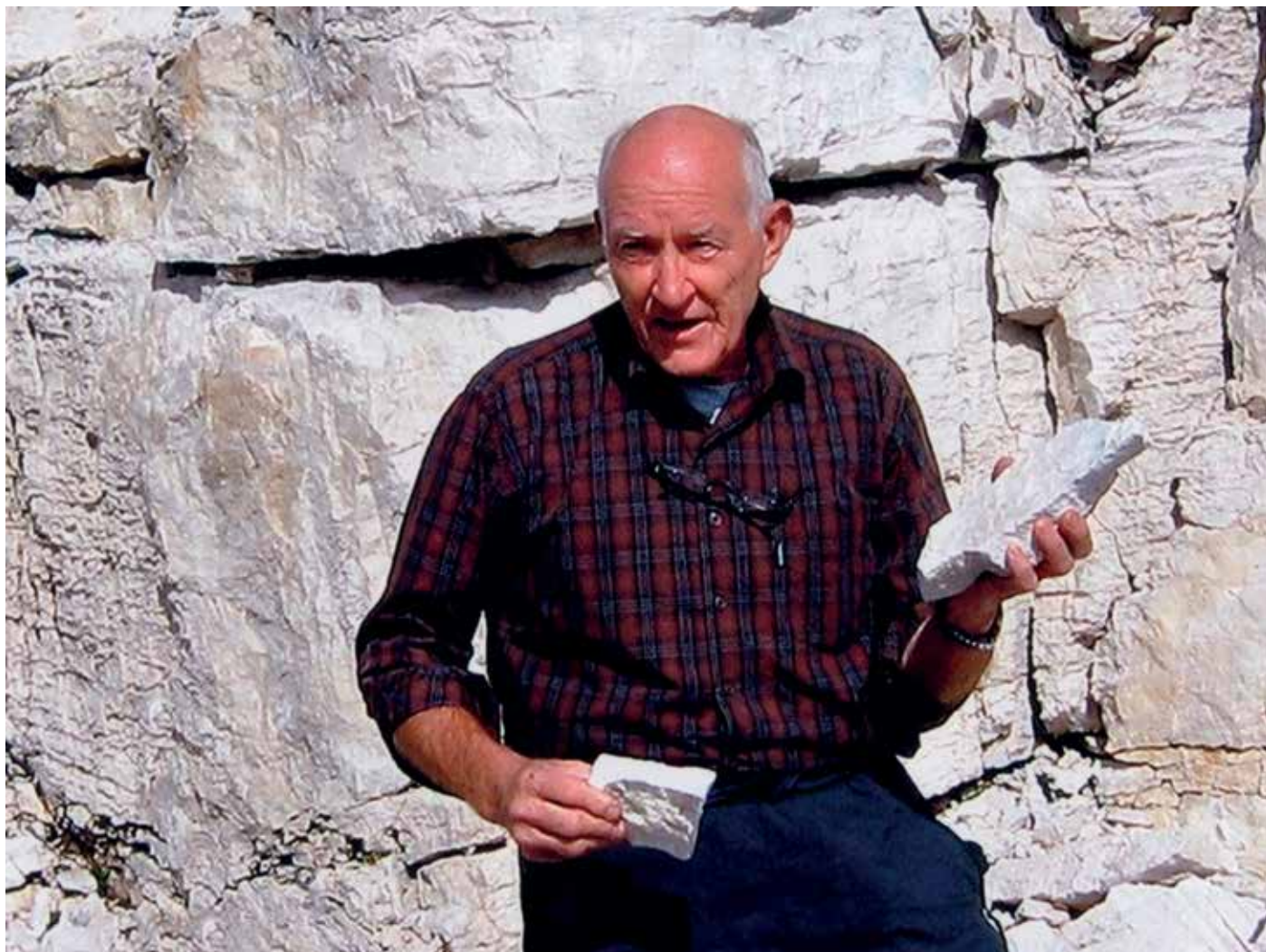
Smiselno se mi zdi prizadevanje, da učitelja čim bolj vztrajno in čim bolj učinkovito navajamo k rednemu samoizobraževanju in k samokritičnosti.

preteklosti sem se zavzemal za podoben pristop, kot ga poznajo Nemci. Ko je njihov učitelj nekje na dveh tretjinah svojega službovanja, gre na nekajtedenski izpopolnjevalni seminar in s tem certifikatom lahko poučuje do konca službe. Pri tem ima priložnost obnoviti in osvežiti znanje na vseh za pedagoško in strokovno delo pomembnejših področjih. Meni osebno se zdi pomembno tudi, da učitelj nikoli ne pozabi spremljati razvoja lastne znanosti in še, da zna vsaj o geografskih zadevah tudi kaj napisati.

V času vašega službovanja ste na visoko mesto postavili tudi sodelovanje s tujimi strokovnjaki. Kašne spomine imate na to?

Na sodelovanje s prijatelji – didaktiki iz tujine – imam najlepše spomine. Spomnim se mnogih strokovnih sestankov, kjer sem jih srečeval in se med njimi dobro počutil. Na primer na prof. Hartwiga Haubricha, legendarnega predsednika

Komisije za šolsko geografijo Mednarodne geografske unije, ki mu je DUGS leta 2004, ob včlanjenju Slovenije v Evropsko unijo, podelil Kocenovo priznanje za življenjsko delo. Prof. Haubrich je z nami sodeloval in nas spodbujal kot sicer vsakega drugega, ne glede na velikost in pomen države. V Sloveniji se je mudil večkrat, nekajkrat sem ga obiskal tudi v njegovem Freiburgu. Bil nam je v veliko moralno oporo zlasti v času približevanja Evropski uniji in pomagal, da nam je zrasla samozavest tudi na področju šolske geografije. Med pomembnimi vplivi na moje delo ne smem pozabiti tudi na delež angleške sfere, kjer so med prvimi prišli do prepričanja, da univerzitetne in znanstvene geografije ne more biti brez njene šolske, izobraževalne in aplikativne plati, in obratno. Od povsod, kamor sem potoval v imenu slovenske šolske geografije, sem prinesel domov nekaj novega, koristnega, uporabnega. Z Dunaja, na začetku moje »didaktične« kariere, kjer sem se

Slika 12: Na Kaninsko pogorje, ki mu je v življenju posvetil največ časa in pozornosti, se rad vrača. Pri razlagi značilnosti čistega in stromatolitnega dachsteinskega apnenca.

Slika 13: Skupinska slika z ene od številnih geografskih ekskurzij Tretje univerze v dolini Malta v Visokih Turah junija 2016.

srečal s pokojnim tvorcem avstrijske povojne šolske geografije, prof. Wolfgangom Sittejem, na primer to, da si Blaž Kocen zasluži še več naše pozornosti. Tudi iz tega je zrasla »Kocenova sobota«.

Predavate tudi na univerzi za tretje življenjsko obdobje. Je katera od tovrstnih učiteljskih izkušenj uporabna tudi za šolski pouk?

V sedemnajstih letih, odkar predavam starejšim slušateljem, sem spoznal, da je geografija zelo priljubljena med starejšimi osebami. Nekoliko sem se v tem času sicer že obrabil, a po vsakem srečanju z mojimi slušatelji, med katerimi sicer močno prevladuje ženski spol, imam dober občutek, da sem jim s svojim znanjem in načinom posredoval in nudil nekaj, česar sami ne bi znali poiskati v virih ali bi bilo to zanje težko, celo pretežko. Ne zato, ker tega ne bi bili sposobni, ampak zato, ker nimajo rutine

in takega dela enostavno niso vajeni oziroma v življenju tega od njih ni nihče zahteval. Zato tudi jaz od njih v glavnem ne pričakujem povratnih informacij, čeprav je to lahko moja napaka, kdo ve? V veliki večini gre za ljudi najrazličnejših poklicev: od učiteljic, inženirjev, ekonomistov do zdravnikov, ljudi pač, ki so od nekdaj imeli smisel za geografski prostor, za tisto neznano onkraj hriba in onkraj obzorja, česar pa iz različnih razlogov niso imeli priložnost uresničiti, tudi zato, ker so jih v mlajših letih ovirale vsakovrstne dolžnosti in ker avtomobilizma in gibljivosti v današnjem smislu ni bilo. Od mene kot predavatelja oziroma z uradnim imenom mentorja, priprava predavanj in še bolj ekskurzij (po novem terenskega izobraževanja) terja kar intenzivno angažiranost. Rešuje me, kot že povedano, rutina, razgledanost, znanje, bogat osebni arhiv posnetkov in filmov ter široko obzorje zanimanja za še marsikaj, kar ni geografija, tudi za umetnost. Najbrž smo vsi vpeti v isti voz, v voz neprestanih naravnih in

družbenih sprememb, tudi geografskih, ki jih je treba pravilno interpretirati, ne glede ali je to v šoli ali pri upokojevcih. To navsezadnje pomeni, da si na tem področju najbolj uspešen, če dobro obvladaš tako stroko kot tudi računalniško tehnologijo, vsaj tisto, povezano z iskanjem informacij in najrazličnejših prikazov. Uporaba računalniške tehnike mi je v pravi užitek in mi nudi vse, kar potrebujem! Kako bi brez tega danes shajal v Tretji univerzi, si ne morem več dobro predstavljati.

O očetovem vplivu na vas, geografa, ste že govorili. Kaj pa vaša babica, ki je bila doma iz Melikove Črne vasi, vaša mama in vaša žena Jelka, ki je v spominih študentov zapisana kot izjemno predana in spodbudna asistentka na Oddelku za geografijo. Kakšna je njihova vloga?

Če je bila moja babica po očetovi strani Celestina Pristov res iz Črne vasi, še ni povsem dokazano, ker je Ig druga možnost njenega izvora. A zagotovo je v rodbino prinesla marsikaj dobrega, kar je videti že iz njenega milega in lepega obraza, ki so jo podedovali njeni številni otroci, skupaj z mojim očetom. Najbrž je bila pomembna tudi prababica iz Šujice pri Dobrovi, ki je nekje v prvih letih 20. stoletja bosa prinašala svojemu sinu in vnukom na ljubljanske Poljane hlebce

ajdovega kruha. Ali sem zato v mladosti rad hodil bos in jedel kruh iz kmečke peči, ne vem? O prednikih po moški strani ne bi govoril, a sem se tudi z njimi in onimi po materini strani veliko ukvarjal ob pisanju knjige o očetu. Zanimanje za zgodovino, tudi družinsko, pogosto pride na jesen življenja, ko začneš gledati tudi nazaj. Ljudje okoli mene so v glavnem imeli name pozitiven vpliv, drugačni od tega pa so me napravili odpornejšega. Žena Eta – Jelka je zanesljivo moja najboljša in nepogrešljiva sodelavka in sopotnica, ki me znova in znova preseneča s svojim geografskim znanjem, orientacijo, smislom za aktivno doživljanje vsega, kar nudijo potovanja, tudi s skromnostjo, ki jo zahteva najin način potovanj. Od nje sem se veliko naučil, zlasti zgodovine, brez znanja katere potovanja skoraj nimajo smisla. Vem, da je nekoč na oddelku za geografijo pomenila pojem za osebo, ki je znala bruce tolažiti, spodbujati, jim pomagati, jih usmerjati in tega mnogi niso pozabili.

Zanesljivo kaj geografskega delate in pišete. S čim nas boste presenetili?

Hvala lepa za to vprašanje, ki je hkrati tudi priznanje. Z ženo Eto – Jelko precej potujeva z najino staro in majhno, a preskušeno Adrio 305,

Slika 14: Z ženo Eto – Jelko pri ledeniku Brikdalsbreen na jugozahodnem Norveškem julija 2011.

Slika 15: Kot dolgoletni član Društva za raziskovanje jam Ljubljana v Radeškovi pasaži Najdene jame ob 50. letnici preboja, pomlad 2013.

ki sem jo rabljeno kupil takoj po upokojitvi, iz denarja, ki ga ob taki redki priložnosti dobiš za porabo v »tretjem življenjskem obdobju«. Skoraj hkrati sem dobil tudi vabilo za predavanja v društvu enakega imena. Kakšno naključje? Tisto, kar sem doslej videl iz prikolice ali avta ali peš, mi še kako služi pri omenjenih predavanjih. Najmanj tako rada pa bi nekje objavila ali pa objavljala, morda tudi na internetu, kaj vse sva doslej lepega in zanimivega videla v Evropi. Od severne Italije na čelu z mojstrovinami Andrea Palladie in njegovih slikarskih sodobnikov, do »kiparskih« mojstrov in norveških ledenikov, od slovaških naravnih in kulturnih spomenikov na vzhodu, do Normandije, ki naju navdušuje s staro in zlasti novejšo, tudi vojno zgodovino, ter kot zibelka impresionizma. Evropi posvečava

najino največjo pozornost. Veliko fotografiram in snemam, za kar navdušujem moje vrstnike in vrstnice v Tretji univerzi. Ne vem, koliko imam pri tem uspeha, a za urjenje možganov je ves čas potreben nek napor, umski in fizični, s čemer lahko najbolj prispevamo k ohranitvi spomina. Ali ni dandanes najprimernejši čas, da k temu prispevamo z izleti in potovanji ter zlasti s pomočjo sodobne računalniške tehnike? Vsi pač ne živimo na isti način in nimamo enakih potreb in želja, a vsi bi radi živeli čim dlje: eni pred TV zaslonom, drugi ob vsakodnevnom delu, kljub letom. Tako delovno je do zadnjega živel tudi moj oče, o katerem sem napisal knjigo, ki bo izšla v prvih mesecih l. 2018.

Najlepša hvala za pogovor.